

Lasten yksilölliset oppimispolut vuorohoidossa, 3op

Timo Hintikka, Lehtori, KM, vo, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Kaisu Peltoperä, Tohtori, KM, vo, Yliopistonopettaja, Jyväskylän yliopisto

jamk

Lasten yksilölliset oppimispolut vuorohoidossa

Hyvät käytännöt -koonti

- Sisällöt:
- Koulutusosion kuvaus
- Koulutuksen tuotokset
- Koulutuksen vaikuttavuus työyhteisöön
- Koonti ennakkotehtävistä
- Koonnit kehittämistehtävistä

Hyvät käytännöt koonti on tehty koulutukseen osallistujien oppimistehtävistä ja webinaarissa käydyistä keskusteluista. Yhteenvedon koonti - Kaisu Peltoperä ja Timo Hintikka 26.11.2021

Lasten yksilölliset oppimispolut vuorohoidossa

Koulutusosion kuvaus:

Koulutuksen tavoitteena oli osallisuuden ja yhdenvertaisuuden mahdollistavan toimintakulttuurin vahvistaminen vuorohoidossa. Lisäksi tavoitteena on lasten hyvinvoinnin, turvallisuuden, osallisuuden ja yksilöllisten oppimispolkujen kehittäminen vuorohoidossa.

Koulutuksen keskiössä oli lasten oikeus osallistua laadukkaaseen ja monipuoliseen varhaiskasvatukseen hoitoajoista riippumatta. Koulutuksen sisältöinä olivat kokopäiväpedagogiikka, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman hyödyntäminen yksilöllisen oppimisen tukena ja lasten vertaissuhteiden tukeminen, mm. leikin avulla.

Koulutus sisälsi yhden kokonaisen webinaaripäivän ja puolikkaan webinaaripäivän, jossa esiteltiin kehittämistehtävä. Lisäksi koulutukseen kuului verkko-oppimista ja työhön liittyvä ja työyhteisöä aktivoiva kehittämistehtävä opintojakson teemoista. Webinaarit sisälsivät kouluttajien alustuksia koulutuksen teemoista, pienryhmäkeskusteluja sekä oppimis- ja kehittämistehtävien esittelyjä.

Lasten yksilölliset oppimispolut vuorohoidossa

Koulutuksen tuotokset

- Kurssin tuotokset koostuivat kouluttajien materiaaleista verkkoympäristössä, webinaaripäivien aikana yhdessä tuotetuista materiaaleista sekä osallistujien kehittämistehtävistä. Verkkomateriaali rakentui dokumenteista, johdantovideoista, tukimateriaalista ja osallistujien tuottamasta materiaalista, jotka olivat koulutukseen liittyviä tehtäviä ja webinaareissa yhteistoiminnallisesti tehtyjä yhteenvetoja koulutuksen teemoista.
- Osallistujat havainnoivat omaa arkeaan kokopäiväpedagogiikan näkökulmasta ja koostivat havainnoistaan 1-2 sivun mittaiset raportit, joita esittelivät ensimmäisessä webinaarissa ja jotka jaettiin osallistujille myös luettavaksi ja omassa työyhteisössä hyödynnettäviksi.
- Toiseen webinaariin osallistujat tekivät kirjalliset raportin kehittämistehtävästä, jotka tulivat verkkoympäristöön kaikkien luettavaksi. Nämä myös esiteltiin toisessa webinaarissa. Kehittämistehtävistä on tehty hyvät käytännöt koontia.

Lasten yksilölliset oppimispolut vuorohoidossa

Koulutuksen vaikuttavuus työyhteisöön

- Koulutukseen sisältyi omaa työyhteisöä aktivoiva kehittämistehtävä, joilla saatiin koko työyhteisö mukaan kehittämistyöhön. Osallistujat toivat webinaarissa esiin, miten ovat työstäneet kehittämistehtävää työyhteisöjensä kehittämisilloissa tai palavereissa. Usein vuorohoitoyksikön esihenkilö oli myös mukana kehittämistehtävän toteuttamisessa , jotta uudet kokeilut ja hyvät käytännöt saatiin jalkautettua parhaalla mahdollisella tavalla työyhteisöön.
- Webinaareissa koottiin hyviä käytäntöjä opintojakson aihepiireistä, jotka jaettiin osallistujille hyödynnettäviksi omissa työyhteisöissään.

Lasten yksilölliset oppimispolut vuorohoidossa

Koonti osallistujien ennakkotehtävistä:

Visio:

- Minkälaista vuorohoitoa halutaan tarjota

Struktuurit

- Kuvatuki
- Piirit
- Palaverit (mm. iltatyöntekijöiden palaveri iltavuoron aluksi ja viikonloppuaamuisin)
- Yöhoitaja saattaa lapsen päiväryhmään ja kertoo miten yö mennyt
- Omakasvattaja ilmoittaa iltahoitoon lapseen liittyvät muutokset

Oppiminen

- Lähikehityksen vyöhyke
- Mallioppiminen
- Eri-ikäisten kanssa oppiminen

Minivasut

Leikki

- Aikuisen rooli leikeissä vahva
- Leikkiympäristön muokkaaminen
- Tuki leikkiin liittymisessä
- Apuvälineet leikkiin sitoutumisessa
- Leikkiparit, tukilapset

Lasten yksilölliset oppimispolut vuorohoidossa

Koonti kehittämistehtävistä 1/6

Vuorohoidon erityispiirteitä

- Iltaisin ja viikonloppuisin ei keittiöhenkilökuntaa
- Iltaisin lapset tulevat ja menevät eri aikoina, yksi työntekijä tarvitaan vastaanottamaan lapsia ja lähettämään heitä kotiin
- Iltaisin ja viikonloppuisin paikalla eri-ikäisiä lapsia erilaisine vireystiloineen ja tarpeineen
- Työntekijät eivät ole samaan aikaan paikalla
- Viikonloppuisin saattaa olla henkilökuntaa, joka ei ole arkena paikalla (esim. osa-aikaiset sijaiset)
- Tuleeko vuorohoidon vaihtelevissa ryhmissä lasten tuen tarpeet normaalia enemmän esiin?
- Usein lastenhoitajat tekevät ilta- ja viikonloppuvuoroja, opettajat arkipäivävuoroja
 - nämä tulee ottaa huomioon (työvoiman) resursoinnissa
 - jokaisen sitoutuminen sovittuun ja vastuunotto omalta osaltaan

Struktuuri vuorohoitoon

- Vuorokausijärjestyksen luominen joka ryhmään yhtenevästi
- Kuvat työntekijöistä, kuka missäkin vuorossa, erityisesti yövuorolainen
- Kuvat lapsista kuka milloinkin paikalla
- Selkeä työnjako eri aikoina, kuka aikuinen minkäkin pienryhmän kanssa
- Pienryhmien tilojen käytön, ulkoilun ym. porrastaminen
- Vanhoista rutiineista irtipäästö ja uusien kehittäminen -> toimintaan sitoutuminen vaatii sen merkityksen ymmärtämisen

Koonti kehittämistehtävistä 2/6

Oppimisen ohjaaminen

- Orastavien taitojen ja lasten vahvuuksien tunnistaminen
- Lasten vasuihin kirjatut tavoitteet siirtyy heikosti eri työntekijöiden tietoon: Minivasuun kootaan lyhyesti keskeiset asiat lapsesta tiedoksi eri vuoroihin
- Yksittäisten lasten ohjaamisen periaatteiden läpikäynti työyhteisössä
- Projektimaiset pidemmän aikavälin toiminnot
- Eri tilojen hyödyntäminen eri aikoina, nyt monet tilat vajaakäytöllä
- Käydään läpi arjen tilanteita pedagogisten linssien läpi, tarkastellaan missä pedagogiikkaa on ja mihin sitä voidaan lisätä

Turvallisen oppimisympäristön luominen lapselle

- Kotiin lukujärjestys viikon varhaiskasvatusajoista
- Harkitut pienryhmäjaot
- Tavoitteellista ja suunniteltua tunnetaitokasvatusta pysyvässä pienryhmässä
- Kelloon katsominen ja ajan kulumisesta puhuminen kielletty aikuisilta pienryhmätoiminnan aikana, vahvistetaan lasten flow-tilaa
- Ryhmään kuulumisen tunne: pieni yhteinen kokoontuminen iltaryhmän kanssa ennen toiminnan alkua
- Paikka lasten omille tavaroilla ja vaatteille
- Huomioidaan lapsi kun hän tulee päiväkotiin
- Luetaan kirjaa päiväunille ja yöunille mennessä –turvallinen rituaali
- Aikuisen läsnäolo ja vuorovaikutus tärkeää vuorohoidon vaihtelevissa vireystiloissa
- Oppimisympäristön tarjoutum, lapset voivat itse hakeutua eri toimintojen piiriin

Koonti kehittämistehtävistä 3/6

Pedagogiikkaa iltoihin ja viikonloppuihin

- Yhteistä keskustelua siitä, mitä pedagogiikka on. Tälle on varattava työyhteisössä aikaa
- Pedagogisen toiminnan viestivihko, vinkkejä viikonlopun toimintaan
- Konkreettista mallintamista
- Lasten toiminnan havainnointi pedagogiikan suunnittelun pohjana
- Pienryhmäjaot, työtehtävien jakaminen: yksi on pienten kanssa, yksi isompien, yksi ottaa vastaan lapsia ja lähettää kotiin
- ”Kodinomaisuus” ei tarkoita lasten vapaata leikkiä aikuisten keskustellessa keskenään
- Tehtäväkori, josta löytyy lapselle yksilöllisesti suunniteltuja tehtäviä/tekemistä
- Toteutunut toiminta dokumentoidaan muille työntekijöille ja vanhemmille
- Toiminta ei tarvitse olla juuri samaa kuin päivällä, mutta yhteisten/lapsen yksilöllisten tavoitteiden mukaista
- Samaa asiaa harjoitellaan eri ympäristössä ja kontekstissa
- ”Viikon tehtävä” lapsille, jotka saavat itse päättää milloin viikon aikana sen tekevät. Dokumentointi
- Vahvistetaan lasten osallisuutta ja otetaan heidät mukaan toiminnan suunnitteluun → lisää sitoutumista toimintaan
- Kootaan lasten vasuista pedagogiselle toiminnalle osoitetut tavoitteet ryhmätasolla
- Tukea tarvitsevien lasten toimivien pedagogisten käytäntöjen jako erityisen tärkeää
- Arki-illat hektisiä, lyhyitä
- Viikonloppuisin enemmän aikaa
- Aikuisten rooli leikeissä, osallistuminen, havainnointi
- Hoitajien suunnittelu-aika, kun vastaavat iltaisin ja viikonloppuisin pedagogisesta toiminnasta

Koontia kehittämistehtävistä 4/6

- Miten kirjataan lapsista? Miten puhutaan? Työkavereille, vanhemmille?
- Kirjaaminen, miten kirjaamme lapsesta, myös epäviralliset havainnoinnit? Aina niin, että vanhempi tai lapsi itse voisi ne lukea pahastumatta
- Tiedonkulku, vuorohoidossakin työntekijä näkee usein vain oman ryhmän vasut

Koonti kehittämistehtävistä 5/6: uusien toimintatapojen kokeilu työyhteisössä

- Kahdestaan koulutukseen osallistuminen ja asioiden vieminen työyhteisöön
- Pienin askelin eteenpäin
- Yhteinen keskustelu lisää sitoutumista
- Tarvitaan syvä ymmärrys muutoksen arvosta
- Voit vedota koulutukseen: ”kuulin yhdessä koulutuksessa tällaisesta hyvästä käytännöstä”

Koonti kehittämistehtävistä 6/6

- Yhtenäiset ja samalaiset toiminnanohjausta tukevat kuvat kaikkiin lapsiryhmiin -> tutut kuvat käytössä, kun lapset siirtyvät iltaisin ja viikonloppuisin vuorohoitoryhmiin.
- Kansio, jolla tuetaan tiedonkulkua työntekijöille ja tietoa vuorohoidossa olevista lapsista - jokaisesta ryhmästä on taulukko-mallinen koonti, josta näkyy selvästi lasten tarvitsemat, vanhempien kanssa sovitut, yksilölliset toimintatavat ja tuen tarpeet.
- Vuorohoidon iltoihin tehdään iltalista, jossa iltatyöntekijöille jaetaan valmiiksi pienryhmät. Illoissa pyritään huomioimaan, että on yksi tuttu aikuinen lapsille ryhmissä.
- Lasten orastavien taitojen havainnointi pienessä ryhmässä iltaisin ja viikonloppuisin, pedagoginen dokumentointi. Havainnot lasten orastavista taidoista kirjaamme esim. vihkoon ja tiimissä voimme miettiä pedagogisia toimia, joilla edistämme lapsen taitoja, kasvua , kehitystä ja oppimista.
- Lasten sosiaalisten suhteiden tukeminen iltoina ja viikonloppuisin. Aikuisen rooli leikki- ja kaveritaitojen tukemisessa tärkeää, kun ei aina tuttuja kavereita paikalla.
- Illalla ja viikonloppuisin koko päiväkodin yhteiset tilat sekä muiden ryhmien oppimisympäristöt sekä lelut ja pelit käyttöön. Mahdollistaa monipuolisen ja vaihtelevan toiminnan toteuttamisen lasten kanssa.

jamk | Jyväskylän ammattikorkeakoulu
University of Applied Sciences